

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Saksbehandlere: Øystein Lorentsen
Tlf. direkte: 74 16 80 67
E-post: ol@fmnt.no

Deres ref.: 200801473

Vår ref.: 2010/5546

Vår dato: 13.02.2012

Arkivnr: 561

KSK/KIMA

KSK/KIMA

KSK/KIMA

200801473-45

200800696-48

200804433-38

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Konsesjonssøknad Gudåa og Reinåa kraftverk, Meraker Kraft AS, og Sagelva kraftverk, Fjellkraft AS, Meråker og Stjørdal kommuner. Fylkesmannens høringsuttalelse.

Vi viser til tidligere oversendelser av konsesjonssøknader for 4 småkraftverk i sideelver til Stjørdalsvassdraget.

NVE har avholdt befaringer i aktuelle områder 29-30.09 samt 14.10.2011, med deltagelse fra bl.a. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

I e-post av 30.01.12 fra NVE fikk Fylkesmannen utsatt høringsfrist til 24.02.12 (ut uke 8).

Bakgrunn

Det er framlagt fire konsesjonssøknader om kraftutbygging i sideelver i Stjørdalsvassdraget, hhv. Gudåa og Reinåa i Meråker kommune og Sagelva og Mølska i Stjørdal kommune. I brev kopi av 16.12.11 fra NVE er Fylkesmannen informert om at konsesjonssøknaden for Mølska er ferdigbehandlet og avslått av hensyn til nasjonale lakseinteresser.

Bakgrunnen for prosjektene og konkrete utbyggingsplaner for de øvrige tre prosjektene er omtalt i tidligere saksbehandlingsrunder og gjentas ikke her.

Stjørdalsvassdraget er ikke et verna vassdrag, men Stjørdalsvassdraget er et *Nasjonalt Laksevassdrag*. Dette innebærer at hensyn til laks og sjørret skal tillegges særlig vekt.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannens rolle i kraftverksaker er i hovedsak å ivareta nasjonale- og regionale miljøinteresser, friluftsliv og allmenne interesser for øvrig.

Vi har tidligere avslått å gi høringsuttalelse, jf. brev av 7, 8, og 26. okt. 2010, fordi kunnskapsgrunnlaget var for dårlig, jf. *Naturmangfoldloven* §§ 8-12. Det er nå fremlagt ny kunnskap for ornitologi, ål og elvemusling. Kunnskapsgrunnlaget vurderes nå tilstrekkelig til å gi uttalelse.

Fylkesmannen velger å gi en samla uttalelse for de tre prosjektene som alle er lokalisert i sideelver i Stjørdalsvassdraget og som derfor må vurderes ut fra en samla økosystembelastning.

Fylkesmannen vil peke på at Stjørdalsvassdraget er et av de vassdraga i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging. På 80-tallet ble den store Meråkerutbyggingen gjennomført, herunder reguleringer av innsjøene Funna, Funnsjøen, Fjergen og Hallsjøen. Videre er det omsøkt og gitt tillatelser til ytterligere ca 20 små kraftverk i vassdraget de siste 10-15 år, i tillegg til framlagte planer for Reinåa og Gudåa (Meråker) og Sagelva (Stjørdal).

Nasjonale laksevassdrag

Stjørdalsvassdraget er et av 52 Nasjonale laksevassdrag som Stortinget i 2007 opprettet for å gi et utvalg av de viktigste laksebestandene en særlig beskyttelse mot ytre påvirkninger, herunder vassdragsutbygging. I nasjonale laksevassdrag er det ikke tillatt med tiltak eller aktiviteter som kan være til skade for villaks. Utbygginger som kan medføre reduserte produksjonsmuligheter for laks- og sjøaure kan derfor ikke tillates.

Fylkesmannen konstaterer at NVE ut fra disse hensyn allerede har gitt avslag for Mølska.

Inngrepsfri natur i Norge (INON)

Kartlegging av inngrepsfri natur i Norge viser hvilke områder som ligger en kilometer eller mer unna tyngre tekniske inngrep. Direktoratet for naturforvaltning har gjennomført en statusoversikt og kartlagt utviklingen av INON-områder fra 1988 og fram til 2008.

INON-kartleggingen har bidratt til en bevissthet om at verdier som er knyttet til inngrepsfri natur kan gå tapt i takt med at disse områdene reduseres. Siden midten av 1990-tallet har det vært et nasjonalt miljømål å bevare restene av inngrepsfri natur for framtida. Målet om å bevare gjenværende inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger; St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø - muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand".

I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) fra Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. Kartleggingen for perioden 2003 - 2008 viser at inngrepsfri Norsk natur stadig reduseres av nye tekniske inngrep, særlig kraftutbygging og veibygging. Fylkesmannen har ut fra ovenstående ansvar for å sikre gjenværende inngrepsfrie naturområder og med særlig vekt "Villmarksområder" som ligger mer enn 5 km fra eksisterende tekniske inngrep.

Rødlistearter

I saker med søknad om vannkraftutbygging har Fylkesmannen et særlig ansvar og fokus på vanntilknyttede arter og naturtyper med fuktkrevende rødlistearter som kan bli skadelidende ved evt. utbygging, slik også i disse sakene.

Gudåa

Gudåa er tidligere utnyttet til kraftproduksjon, men i mindre grad enn foreliggende planer. Planlagt kraftstasjon er i følge siste plan flyttet til øvre del av anadrom strekning, og vil således ikke medføre særlige ulemper i forhold til laks- og sjøaure.

En etablering av inntaksdam i Gudåa som omsøkt vil imidlertid medføre bortfall av 1,9 km² INON-sone 2 (1-3 km fra tekniske inngrep). Om lag 4,2 km² INON-sone 1 (3-5 km) vil bli INON-sone 2, mens 2,8 km² villmarkspregede områder (mer enn 5 km fra inngrep) endres til INON-sone 2. Fylkesmannen vurderer et bortfall av 2,8 km² "Villmarksområder" som alvorlig ut fra de nasjonale miljømål som er nedfelt i ovennevnte Stortingsmeldinger mm. Inntaksbassenget og vannoverføringsrør vil bli liggende i et område som benyttes til friluftsliv i Meråker, særlig for de som bor ved Gudåa. Således vil de aktuelle inngrepene i landskapet, herunder redusert fossefall og trase for overføringsrør berøre mange.

Ut fra samla konsekvenser av bortfall av villmarksområder, hensyn til friluftsliv og tap av landskapselementer, vil Fylkesmannen *sterkt frarå* utbygging av Gudåa.

Sagelva og Reinåa

Planlagte utbygginger i Sagelva og Reinåa vil medføre betydelig tap av vassdragsnatur og landskapsmessige elementer. En utbygging vil imidlertid få begrenset betydning for laks- og sjøaureproduksjon, da planlagte kraftstasjoner ligger i øvre del av anadrom strekning.

Omsøkt inntaksdam i Reinåa vil medføre tap av 1,7 km² INON sone 2, mens 1,6 km² sone 1 vil endres til sone 2. Areal "Villmarksområder" > 5 km fra tekniske inngrep blir ikke berørt.

Ved Sagelva er rødlistearten *Gubbeskjegg* registrert. Arten har status "nær truet", men er relativt vanlig i norsk barskog. Det antas at arten ikke vil forsvinne ved eventuell utbygging av Sagelva, da arten finnes i det meste av lokaliteten, ikke bare i tilknytning til vannstrengen. Ved Reinåa er rødlisteartene *Gubbeskjegg*, *Kadavermose*, *Huldelav* og *Svartsonekjuke* registrert. Kadavermose er vurdert som sårbar, men redusert vannføring antas i følge konsekvensutredningen ikke å ha innvirkning på forekomsten.

Gubbelav, *Huldelav* og *Svartsonekjuke* har status som "nær truet". Artene anses mest truet i forbindelse med hogst, mindre i forhold til redusert vannføring. Artene vokser i et område som skogbruket har registrert som MIS-område, med mye død ved og som ikke skal hogges. Disse forekomstene antas ikke å bli negativt berørt av omsøkte vannkraftutbygging.

En utbygging av Sagelva eller Reinåa vil trolig medføre mindre negative konsekvenser enn utbygging av Gudåa, men Fylkesmannen vil ut fra hensynet til samla økologisk belastning for Stjørdalsvassdraget, bortfall av INON-områder (Reinåa), og hensyn til friluftsliv og tap av landskapsmessige elementer, også *frarå* utbygging av Sagelva og Reinåa.

Konklusjon

Stjørdalsvassdraget er et av de vassdraga i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging. Foruten den store Meråkerutbyggingen på 80-tallet med reguleringer av innsjøene Funna, Funnsjøen, Fjergen og Hallsjøen, er det i tillegg til framlagte planer for Reinåa og Gudåa (Meråker) og Sagelva (Stjørdal) omsøkt og gitt tillatelser til ytterligere ca 20 små kraftverk i vassdraget de siste 10-15 år.

Fylkesmannen vil ut fra hensyn til den samla økologiske belastningen for Stjørdalsvassdraget, jf. Naturmangfoldloven § 10, *frarå* at det gis flere tillatelser til kraftutbygging i vassdraget.

Dersom NVE allikevel vurderer å gi konsesjon for noen av de omsøkte prosjektene, vil vi *særlig frarå utbygging av Gudåa* som vil medføre betydelige negative miljøkonsekvenser ved bortfall av store INON-områder, herunder "Villmarksområder" og være i strid med nasjonale miljømål, jf. St.m nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". En utbygging av *Sagelva* synes å være det alternativ som miljømessig er *minst konfliktfylt*.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Ass. Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Vedlegg: Kart over Inngrepsfrie naturområder (INON) i StjørdalsvassdragetKopi (u/vedlegg) til:

Stjørdal kommune	Postboks 133 / 134	7501	Stjørdal
Meråker kommune		7530	Meråker
Direktoratet for naturforvaltning	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
NVE Region Midt-Norge	Vestre Rosten 81	7075	TILLER
Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag	pb 132	7702	STEINKJER

Inngrepsfrie naturområder (INON) i Stjørdalsvassdraget

